

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

27 Nullus post factum præsumat nubere votum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

non possit inter peccata deputari, quod lex præcepit & Deus injunxit? Nunquid si quis catechumenus virtutibus studuerit, humilitatem secutus fuerit, patientiam tenuerit, elemosinas fecerit, morti destinatus qualibet ratione eripuerit, adulteria exhorruerit, castitatem tenuerit: quæro si hæc, cum fuerit factus fidelis, amittit; quia per baptismum, totum, quod vetus homo gesserat, putatur auferri? Aspiciamus gentilem hominem Cornelium a orationibus, atque elemosynis vacantem, angelum audientem per revelationem, ipsumque Petrum videntem, nunquid per baptismum hæc illi ablata sunt, propter quæ ei baptismus videtur esse concessus? Si ita creditur, mihi credite, non modicam erratur: quia quicquid bene gestum fuerit, & secundum præcepta legalia custoditum, non potest facientibus deperire. Nuptiarum ergo copula, quia Dei mandato perficitur, non potest dici peccatum: & quod peccatum non est, solvi inter peccata, credi omnino non debet: eritque integrum a firmare, aboleri non posse prioris nomen uxoris, cum non dimissum sit pro peccato, quod b ex Dei sit voluntate completum.

1. ¶ Bigamus] Rubrica hujus capituli, & sequentis, quæ in codicibus impressis erant transposita, in suum locum ex aliquo manuscripto sunt restituta.

2. ¶ Homine uxores] Sic in omnibus manuscriptis, & apud Burchardum, & Ivonem par. 1. cap. 292. quæ in originali, & apud eundem Ivonem par. 1. cap. 302. paulo aliter, & obscurius legatur.

3. ¶ Præcepit] In orig. & apud ceteros collect. legitur: in paradiso cum ipse eos jungeret, benedixit.

4. ¶ Qui post baptismum] Apud Burchardum, & Ivonem in prima parte legitur: quæ post baptismum fortiuntur. Sed in originali, & apud Ivonem par. 1. & in Panormia, & infra 28. q. 1. c. nunquid, hoc modo: qui post baptismum uxores fortiuntur. Verum ob glossam nihil est mutatum.

5. ¶ Ipsumque Petrum] Apud Innocentium in codice canonum, & Burchardum est: atque elemosynis revelationem; Petrumque ipsum vidisse. Apud ipsum Innocentium in tomis conciliorum; per revelationem angelum, Petrumque ipsum vidisse. Apud Ivonem: Petrum ipsum revelatione vidisse.

C. IV. ¶ In baptisate culpa dimittitur, non lex conjugii aboletur.

Item Ambrosius lib. 1. de officiis, c. ult.

VNa e tantum, nec repetita nobis copula permittitur, & in ipso conjugio lex est, non iterare conjugium, nec secunda conjugis sorti conjunctionem. Quod plerisque mirum videtur, cur etiam ante baptismum iterata i conjugia electioni muneris, & prærogativæ ordinationis impediment generent; cum etiam delicta obesse non soleant, si lavari remissa fuerint sacramento. Sed intelligere debemus, quia in baptisimo culpa dimitti potest, lex aboleri non potest. In conjugio non culpa, sed lex est. Quod culpa est igitur, in baptisimo relaxatur: quod legis est, in conjugio non solvitur. Quomodo autem potest hortator esse viduitatis, qui ipse conjugia frequentaverit?

1. ¶ Iterata] Apud B. Ambrosium locus hoc variè legitur. Nam in antiquis impressionibus habetur, iterato conjugio. In recentioribus vero iterari conjugii, item, in Panormia, & apud Ivonem. In his tamen que sequuntur, concordat sic legendo, ad electionem muneris, & prærogativæ ordinationis impedimenta generentur.

Ioannes etiam Baptista, dum Herodem ab incestu prohiberet, dicens: [Non tibi licet habere uxorem fratris tui:] evidenter ostendit inter infideles conjugia esse. Unde datur intelligi, quod bigami dicuntur, non solum, qui post baptismum conjugia frequentant, sed etiam qui ante

a. Ad. 10. b. al. quia. c. Ivo p. 1. c. 291. Panm. 6. c. 64. d. Math. 14.

baptisimum uxorem, & post baptismum alteram habuisse probantur. Bigamus vero in sacerdotem ordinari non debet: non quia deliquerit secundam accipiendo uxorem: sed quia prærogativa exutus est sacerdoti.

C. V. ¶ Non peccat bigamus, sed prærogativa sacerdoti exuitur.

Unde Ambrosius ad. excellentes, lib. 10. epist. 82. ult.

Qui a fine crimine est unius uxoris vir, tenetur b ad legem sacerdotii suscipiendi. Qui autem iteraverit conjugium, culpam quidem non habet inquinati, sed prærogativa exuitur sacerdoti.

DISTINCTIO XXVII.

Quod autem unus uxoris vir Episcopus esse jubetur, quæritur, an de tempore ordinationis hoc sit accipiendum, ut tempore sue administrationis, ejus possit copula frui, quam unicam, & virginem sibi desponsavit.

C. I. ¶ Non ordinetur Diaconus, nisi castitatem fuerit professus.

Hoc Martinus e Papa prohibet dicens.

Diaconus qui eligitur, si contestatus fuerit pro accipiendo matrimonio, & dixerit non posse in castitate permanere, hic non ordinetur. Quod si in ordinatione tacerit, & ordinatus fuerit, & postea matrimonium desideraverit, alienus sit a ministerio, & vacet a clero.

Hæc auctoritate datur intelligi, quod illi, qui uxores habent, vel accipere volunt, nec Diaconi, nec sacerdotes fieri possunt, nisi continentiam professantur. Si vero Diaconus a ministerio cessare voluerit, & contracto matrimonio licite potest vii. Nam etsi in ordinatione sua castitatis votum obtulerit; tamen tanta est vis in sacramento conjugii, quod nec ex violatione voti potest dissolvi ipsum conjugium.

C. II. ¶ Nubentes post votum non sunt ad invicem separandi.

Unde Augustinus 1 in libro de bono viduitatis ad Iulianam viduam, cap. 10.

Quidam d nubentes post votum afferunt adulteros esse. Ego autem dico, quod graviter peccent, qui tales dividunt.

¶ Augustinus] Verba propria hujus capituli non sunt inventa apud B. Augustinum. Sententia tamen habetur in libello de bono viduitatis. Omnino autem intelligendum hoc est de voto simplici, ut Gratianus in fine hujus distinctionis exponit.

C. III. ¶ De eodem.

Item Theodorus in penitentiali.

Si e vir simplex i votum virginittatis habens adjungitur uxori, postea non dimittat uxorem, sed tribus annis poeniteat.

¶ Simplex] Absit vox ista ab omnibus manuscriptis, & infra 27. q. 1. cap. si quis votum, etiam ab impressis. In aliquo tamen perventus, est glossa interlinearis.

C. IV. ¶ Damnable est vorventibus virginitatem, velle nubere.

Hieronymus 1 vero e contra scribit.

Voventibus f. virginitatem, non solum nubere, sed etiam velle damnable est.

¶ Hieronymus] Gratianus hic, & infra 17. q. 1. c. 100. voventibus. & Magister sententiarum hoc tribuit Hieronymo, apud quem non est inventum. In glossa ordinaria. Item, cap. ad ea verba; habentes damnationem, refertur ex B. Augustino, cujus propria verba habentur infra in c. nuptiarum 27. q. 1. post principium.

a. Ivo p. 3. c. 290. Panm. 6. c. 63. b. al. tenetur. c. Apud Martinum Bracarensem, c. 39. Dist. 28. diaconi. Ivo p. 6. c. 376. Panm. 13. c. 97. d. Infra 27. q. 1. cap. nuptiarum 4. promde. e. Ibid. c. si quis votum. Infra 17. q. 1. c. voventibus. Sent. 4. dist. 38. f. Ivo p. 7. c. 124. Panm. 13. c. 92.

C. V.

C. V. ¶ Damnationem habebit, si nupserit, qua virginitatem vorat.

Idem contra Iovinianum, lib. 1.

Si a nupserit virgo, non peccat, non illa virgo, qua semet e Dei cultui dedicavit. Harum enim si qua nupserit, habebit damnationem; quia a primam fidem irritam fecit.

C. VI. ¶ Quae sanctimoniam se esse finxerat, habere non valet.

Item Nicolaus Papa ad Albinum e Viemen. ecclesie archiepiscopum.

Quod interrogasti de femina, qua post obitum mariti sui facrum, velamen super caput suum imposuit, & finxit se sub eodem velamine, sanctimoniale esse, postea vero ad nuptias rediit: bonum mihi videtur, quia per hypocrisim ecclesiasticam regulam conturbare voluit, & non legitime in voto suo permansit, ut poenitentiam agat de illusione nefanda, & revertatur ad id, quod spondidit, & in sacro ministerio permaneat, quod inchoavit.

C. VII. P A L E A.

Nam si consenserimus, quod omnia sacramenta ecclesiastica quicquidque, prout vult, fingat, & non vere faciat, omnis ordo ecclesiasticus turbabitur; nec catholice fidei iura consistunt, nec canones sacri rite observantur. Quid enim profuit, Simoni h. Mago baptismum sacrum fide suscipere, & in Christianitate permanens se finxisse, cum per Apostolum fraude ejus detecta, quod sibi futurum esset, pronuntiatum fuit? Ait enim, Pecunia tua tecum sit in perditionem; cor enim tuum non est rectum coram Deo. Poenitentiam itaque age ab hac nequitia tua, & roga Deum, si forte remittatur tibi haec cogitatio cordis tui, in felle enim amaritudinis, & obligatione iniquitatis video te esse. Ideo tales, nisi recipiant, spiritali gladio percutere censemus. Non enim fas est Spiritui Sancto mentiri, sicut Ananias, & Saphira mentiti sunt, & statim perierunt.

Caput hoc in multis Gratiani codicibus (in quibus habetur sine nomine Paleae) est conjunctum superiori, quemadmodum & apud Burchardum, & Ivozem. In Panormia autem est separatim.

C. VIII. ¶ In sacris ordinibus, constituti non ducant uxores, & si duxerint, separentur.

Item Calixtus Papa II.

Presbyteris, & diaconis, subdiaconis, & monachis concubinas habere, seu matrimonia contrahere penitus interdiximus: contracta quoque matrimonia ab hujusmodi personis disjungi, & personas ad poenitentiam redigi debere, juxta sacrorum canonum distinctiones iudicamus.

¶ Presbyteris. Hic canon inventus est in cod. Vatic. Biblioth. in fragmento cujusdam concilii ab Urbano secundo habiti, e. 2. ex eodem vero concilio sunt canon. Alienationes, 12. q. 2. & Paternarum, 24. q. 3.

¶ Hic distinguendum est, quod vocationem alii sunt simpliciter vocentur, de quibus Augustinus, & Theodorus locuti sunt: alii sunt, quibus post votum, benedictio accedit consecrationis, vel propositum religionis, de quibus Hieronymus, & Nicolaus, & Calixtus scripserunt.

C. IX. ¶ Incesta sunt virgines, quae post consecrationem nubunt.

Unde idem Hieronymus contra eundem Iovinianum libro primo scribens, ait.

Virgines, quae post consecrationem nupserunt, non tam adulterae sunt, quam incestae.

a. 1. Corin. 7. b. peccavit. Hier. c. al. qua semel. d. 1. Tim. 5. e. Valde variant haec nomina in exemplaribus, & Burch. & Ivone. Burch. lib. 2. c. 157. Panorm. lib. 3. c. 209. f. al. ministerio inchoavit. g. Burch. & Ivo lib. 1. Panorm. lib. 3. c. 200. h. Ad. 1. i. Ad. 2.

DISTINCTIO XXVIII.

¶ Cetero ostensum est, quod nolentes vivere continentiam, nec ad subdiaconatum, nec ad superiores possunt gradus conficere. Unde ad subdiaconatum accedentes, non sine voto castitatis jubentur admitti, auctoritate B. Gregorii, qui scribens Petro subdiacono lib. 1. epistola 42. in fine ait.

C. I. ¶ Non fiat subdiaconus, qui se castitatem non promiserit.

Nullum a facere subdiaconum praesumant Episcopi, nisi qui se victurum castitatem promiserit, & nullus interfectus: Quia nullus ad ministerium altaris accedere debet, nisi cujus castitas ante susceptum ministerium fuerit approbata.

C. II. ¶ Subdiaconus, & supra constituti, continentiam, uxorem, aut concubinam ducentes, ecclesiastico beneficio, & officio careant.

Item Innocentius secundus in concilio Rom. c. 5.

Ducerimus b, ut ii, qui in ordine subdiaconatus & supra, uxores duxerint, aut concubinas habuerint, officio, atque ecclesiastico beneficio careant. Cum enim ipsi templum, vasa Domini, & sacrarium Spiritus sancti debeant esse, & dici indignum est eos cubiculis, & immunditiis deservire.

C. III. ¶ Castitatem se victurum promittant in Diacono, vel Presbytero ordinandi.

Item ex concilio Toletano 4. c. 26.

¶ Quando a presbyteri, aut diaconi per parochias constituuntur: oportet eos primum professionem Episcopo suo facere, ut castitatem, & pure e vivant sub Dei timore, ut dum eos talis professio obligaverit, vita sancta disciplinam se retineant.

C. IV. ¶ Qui longam corporis sui continentiam non habet, in Episcopatum eligi non debet.

Item Gregorius clero, & nobilibus civibus Neapolitanis, lib. 8. epist. 40.

¶ Prorsusquam ad nos scripta vestra discurrebant, Ioannem diaconum, qui ab altera parte electus est, parvulam habere filiam, ex quorundam relatione cognovimus. Unde, si rationem voluissent attendere, nec alium eligere, nec ipse debuerat consentire. Nam qua praesumptione ad episcopatum audeat accedere, qui adhuc longam corporis sui continentiam filiola i teste convincitur non habere?

¶ Filiola. Sic emendatum est ex originali, Anselmo, & Polycarpo, cum antea legeretur, filia. Superius etiam dixerat, parvulam filiam, quibus vocibus recens incontinentia manifeste exprimitur.

C. V. ¶ Ad subdiaconatum accessuri continentiam profiteantur.

Item ex concilio Toletano 2. c. 1.

¶ De iis, quos voluntas parentum a primis infantiae annis clericatus officio mancipavit, statutus observandum, ut mox detonsi, vel ministerio lectorum traditi, in domo ecclesiae sub episcopali praesentia a praeposito sibi debeant erudiri. At ubi octavum decimum aetatis suae compleverint annum, coram totius cleri, plebisque conspectu, voluntas eorum de experendo conjugio ab Episcopo perscrutetur: quibus si gratia castitatis Deo inspirante placuerit, & promissionem

a. Infra dist. 31. c. ante triennium. b. Panorm. lib. 3. cap. 142. c. diaconatus. Panorm. d. Burch. lib. 2. c. 157. Anselm. l. 7. c. 106. Ivo p. 3. c. 230. & p. 6. c. 248. Panorm. lib. 3. cap. 22. e. al. pie. f. al. disciplinam retineat. cod. regius. g. Anselm. l. 6. c. 9. al. 16. Polyc. l. 2. tit. 2. h. al. recurrerent. al. deservissent. i. Anselm. l. 7. c. 142. k. al. professionem.

